

Znanost / FINANCIRANJE RAZISKAV

Več denarja za znanost – ki se bo še krčila

Nadaljevanje s strani 1

Roman Jerala ob tem opozarja, da je »pomemben element znanstvene politike predvidljivost – da raziskovalci vedo, da bodo z odličnim delom lahko dolgoročno gradili svojo kariero in skupine ter ostali konkurenčni v primerjavi s svetom«. Če predvidljivosti ni, najboljši znanstveniki odidejo v tujino ali pa se iz tujine ne vrnejo, pravi Jerala.

Ambivalentne informacije

Profesor **Boris Rogelj**, vodja odseka za biotehnologijo na Inštitutu Jožefa Stefana, je prav tako izrazil zaskrbljenost. Agencija Aris namreč ni preklicala svoje septembrske objave, da se bo obseg sredstev za znanstvene projekte, ki so bili prijavljeni na razpis v začetku letošnjega leta, skrčil s 30 na 23 milijonov evrov, torej približno za četrtno. Po nekaterih izračunih bi to utegnulo ogroziti delovna mesta okrog sto znanstvenikov v skupini tistih, ki so že uveljavljeni, a še niso »zaščiteni« s prejemanjem sredstev v okviru ustaljenih programskih skupin. Rogelj je opozoril, da gre za razpis, ki je »edino orodje, ki ga imamo za dejansko oceno vrednosti projektov s strani mednarodnih strokovnjakov«, in za »eno redkih orodij, ki tudi mladim doktorjem znanosti omogočajo, da dobijo svoje prve projekte«. »Pomembno je razumeti, da govorimo o temeljni znanosti, ne o aplikativni znanosti (namenjeni razvoju konkretnih izdelkov, op. p.), ne o inovacijah, ne o tehnologiji. Govorimo o znanosti, ki je nujna za napredek družbe in ki jo je težko vnaprej ekonomsko ovrednotiti oziroma tržiti. Na tak način je potekal razvoj interneta, antibiotikov, tako so znanstveniki odkril planete, DNK in cepiva,« je Rogelj opisal pomen temeljnih raziskav. Opozoril je, da se je »kljub zvišanju sredstev financiranje temeljnih projektov drastično zmanjšalo«.

Z ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije so sicer sporočili,

da bo prihodnje leto za znanost namenjenih skupaj 551 milijonov evrov, od tega več kot 400 milijonov iz »integralnega proračuna« ter skoraj sto milijonov evrov iz evropskih skladov. Obseg proračunskih sredstev se bo v primerjavi z letošnjo vsoto povečal za 39 milijonov, bistveno pa bo povečanje obsega evropskih sredstev: letos je dosegljivih približno 48 milijonov evrov, prihodnje leto pa jih bo več kot dvakrat več, dobrih 98 milijonov. »V pogovorih z drugimi ministrskimi resorji nam je uspelo zagotoviti še, da bodo druga ministrstva za raziskave in inovacije namenila skupno približno 36 milijonov evrov,« so dodali. »Kljub zaostrenim javnofinančnim razmeram in odpravljanju posledic poplav se je vlada odločila za kontinuirano in povečano podporo znanosti in inovacijam, s čimer sledi pristopom razvojno najuspešnejših držav, kjer razvoj in rast temeljita na znanju in inovacijah,« je ob sprejemu znanstvenega proračuna dejal minister **Igor Papič**.

Z agencije Aris so sporočili zgolj, da je »vlada v predlogu proračuna za leto 2024 predvidela dodatna sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost«. Na podrobnejša vprašanja o morebitnem zmanjševanju obsega sredstev v posameznih znanstvenih segmentih se niso opredeljevali.

Zmanjševanje nekaterih sredstev

Znanstveniki so zaskrbljeni zlasti zaradi ukinjanja podpornih sredstev v okviru finančnih mehanizmov ERC. Ena najuspešnejših slovenskih družboslovnih znanstvenic **Marta Verginella**, prejemnica sredstev ERC, je spomnila, da »zmanjševanje in celo ukinjanje sredstev za nekatere programe prizadene zlasti tiste raziskovalce in raziskovalke, ki niso vključeni v programske skupine (v dolgoročno financiranje, op. p.), in to kljub temu, da so se izkazali kot odlični«. »V mojem primeru, ko zaključujem projekt ERC, pomeni ukinitve razpisa 'ERC nova obzorja' odsotnost možnosti nadaljevanja mednarodno profiliranega raziskovalnega dela,« je povedala.

»Obvestilo Aris o morebitnih spremembah v podpornih shemah za projekte ERC, kot so 'ERC potencial' in 'ERC nova obzorja', bo verjetno imelo negativen vpliv na slovenske znanstvenike, ki si prizadevamo za odličnost v znanosti,« pravi profesor **Nejc Hodnik s Kemijskega inštituta**. »Ko govorimo o odličnosti, je zelo pomembno, da si je ne pripisujemo sami, ampak da je to urejeno v okviru kakovostne in nepristranske evalvacije, kakršna je denimo evalvacija projektov ERC.« Opozoril je še, da je napovedano zmanjšanje sredstev za mednarodne projekte – denimo v sistemu WEAVE, ki omogoča sodelovanje med slovenskimi in tujimi raziskovalnimi skupinami. »To bo imelo pomembne (negativne, op. p.) posledice za sodelovanje in izmenjavo znanja. V tem okviru so mladi imeli priložnost pridobiti nove povezave in samostojnost. Po drugi strani pa opažam, da se sredstva za stabilno financiranje, kot so tekoče programske sheme, povečujejo. Ta sredstva predstavljajo večino državnega financiranja znanosti. Tako povečanje bo verjetno še bolj otežilo nepristranski razvoj mladih raziskovalcev, ki se še dokazujejo, in nas, ki smo v srednji generaciji in še nimamo svojih znanstvenih programov. Skupno gledano – če se bodo te spremembe res uresničile, bo Slovenija škodo čutila še nekaj generacij,« je prepričan dr. Hodnik. ✕

Uroš Škerl Kramberger

Kljub zaostrenim javnofinančnim razmeram in odpravljanju posledic poplav se je vlada odločila za kontinuirano in povečano podporo znanosti in inovacijam, s čimer sledi pristopom razvojno najuspešnejših držav.

Igor Papič, minister za visoko šolstvo, znanost in inovacije

Marta Verginella
znanstvena raziskovalka

Če se bodo te spremembe res uresničile, bo Slovenija škodo čutila še nekaj generacij.

Nejc Hodnik, **Kemijski inštitut**

Zmanjševanje in celo ukinjanje sredstev za nekatere programe prizadene zlasti tiste raziskovalce in raziskovalke, ki niso vključeni v programske skupine.

Slovenski znanstveniki so se dolga leta soočali z rezi, zato jih skrbi vsaka dvoumna napoved oblasti. Fotografija je simbolična. 📸 Tomaž Zajelšnik